

Psychological Analysis of the Character "Raghid Al-Zahran" in the Novel "Laila Al-Muliyar" based on Karen Horne's Personality Theory

AliAkbar Noresideh ^{1*} | Zahra Amini Kamroudi ² |
Fatemeh Amini Kamroudi ³

1. Corresponding Author, Associate Professor of Arabic Language and Literature, Faculty of Persian Literature and Foreign Languages, Semnan University, Semnan, Iran. Email: noresideh@semnan.ac.ir
2. M.A. of Arabic Language and Literature, Faculty of Persian Literature and Foreign Languages, Semnan University, Semnan, Iran. Email: zamini327@gmail.com
3. Master of Psychology and Education of Exceptional Children, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Semnan University, Semnan. Email: fatttii6999@gmail.com

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:

Received: 27/08/2023

Received in revised form:
29/01/2024

Accepted: 31/01/2024

Published online: 22/06/2026

Keywords:

Psychological criticism,
personality psychology,
Karen Horne,
Ghada Al-Saman,
Lailat al-Muliyar.

ABSTRACT

Freud was the first psychoanalyst to present his ideas personally in literature. Following him, neo-Freudians such as Karen Horne explored human personality from different perspectives. In her theories, H addressed Freud's concept of basic anxiety by identifying three personality types: reclusive, aggressive, and affectionate. Ghada Al-Samman is a contemporary Lebanese novelist who has written about characters drawn from real life in her book "Laila Al-Muliyar." In this novel, the author employs indirect characterization through active dialogues, monologues, and actions. Raghid, the story's antagonist, exhibits traits such as mistrust of others, lack of affection and interest in people, cruel behavior, being easily dominated by others, a strong desire for success and attention, and a focus on his own interests. Among these traits, mistrust is particularly prominent. Raghid uses these characteristics as mechanisms to cope with his inner conflicts. The research method applied is qualitative content analysis. The research results indicate that dominance is a key trait al-Saman seeks to demonstrate to the antagonists in his story. These negative characters are cowardly patriots who, prioritizing their own safety and well-being, participate in destructive activities outside their homeland.

Cite this article: Noresideh, A.A., Amini Kamrodi, Z. & Amini Kamrodi, F. (2026). Psychological Analysis of the Character "Raghid Al-Zahran" in the Novel "Laila Al-Muliyar" based on Karen Horne's Personality Theory. *Research in Narrative Literature*, 15 (2), 205-228.

© The Author(s).

Publisher: Razi University

DOI: 10.22126/rp.2024.9523.1827

Extended abstract

Introduction

Karen Horne was one of the neo-Freudians who proposed alternative theories in the field of personality psychology. Although she did not consider herself a non-Freudian and expanded upon Freud's theories, she de-emphasized the biological factors that Freud highlighted and instead emphasized the role of social and environmental influences. While neo-Freudians generally adhered to Freud's structural model of the mind, they introduced modifications. The primary goal of these reformers was to transform the traditional view of personality, which portrayed the mind as entirely rational and its activity as no longer governed by unconscious, irrational emotions and compulsive defense mechanisms. The novel *Laila Al-Muliyar* by Ghada Al-Samman is her third novel, published in 1986. The story is narrated in the first person by Khalil, the main protagonist. It centers on Khalil and his wife, Kefi, and is set in two locations: Beirut, where the story begins, and Geneva. The novel features numerous primary and secondary characters. Ghada Al-Samman employs the inner dialogue of each character, revealing their true nature. Among literary works, realist stories are considered particularly effective for exploring the complexities of characters. These characters are modeled on the real personality types of the society, in addition to that, the author in such novels tries to describe the social, political, religious and cultural realities of the society through characterization and the events that happen to them; depicts Since Ghada Al-Samman portrays different strata of society in the novel *Laila Al-Muliyar*, such as the rich, the poor, the intellectuals, and the fighters, and tries to examine the effects of immigration on their soul and spirit. The correspondence of these characters with psychological theories, which deals with human personality, has good results. After reading *Laila Al-Muliyar's* novel and according to Karen Horne's theory of personality types, it can be concluded that there is a striking similarity between Raghid al-Zahran's character in *Laila Al-Muliyar's* novel and the superior personality type studied by Karen Horne.

Methodology

The current study is interdisciplinary in nature. Information was collected through library research and analyzed using a descriptive-analytical method. The focus is on Karen Horney's concept of the dominant or aggressive personality type, which is compared to the character of Raghid Al-Zahran, who is the antagonist and foil to the story's hero. By examining selected samples from the novel, the study aims to explore the author's intent in creating this character.

Results and Discussion

Raghid Al-Zahran is the antagonist and one of the main characters in *Laila Al-Muliyar's* novel. According to Karen Horne's theory of neurosis, he exhibits traits of the supremacist type. Ghada Al-Samman describes Raghid Al-Zahran's physical characteristics as short and obese. His most

prominent psychological traits include greed for gold, hatred toward humans and all living creatures, and a thirst for power and domination over others. He is also characterized by a disregard for others' consent, hypocrisy, deception, and a lack of trust in people.

These components correspond to the six axes of aggression according to Horne's perspective: 1. Mistrust of others 2. Lack of love and affection toward others 3. Cruel behavior 4. Dominance over others 5. Strong need for success and superiority 6. Originality, interests, and exploitation of others in harmony.

The presence of Raghid's character in Laila Al-Muliyar's story is with descriptions of his physical and psychological appearance. The author portrays Raghid's intense fear of the people around him and his environment using an internal dialogue. Another characteristic of superior personalities is the lack of love and affection towards other people. In addition to mistrusting others, this neurotic personality type has no love or interest in communicating with people and creating deep social relationships.

As we observe in Raghid's character, he is indifferent to the misery and suffering of others. In a part of Nasim's novel, Raghid's servant asks him to help a man named Sriuddin. However, despite Nadim's description of Sriuddin's condition, Raghid al-Zahran shows no humanitarian concern. Raghid has amassed his wealth through selling weapons and planning to ignite the Lebanese civil war. He is both a patriot and a cruel person.

Conclusion

Examining the story of Laila Al-Muliyar reveals that the traits of a dominant (aggressive) individual are clearly embodied in the character of Raghid Al-Zahran, who serves as the story's antagonist. The author employs characterization techniques, including tagged and active dialogue, as well as the protagonist's actions, to develop Raghid Al-Zahran's personality traits. Due to mental complexes as well as the stabilization of basic anxiety in this character, he constantly tries to bring others under his control. The only people who approve and admire him are around him. However, Raghid's nervous behavior is depicted in the story, he is very afraid of others gaining power against him.

تحلیل روان کاوانه شخصیت «رغید الزهران» در رمان لیلۃ الملیار بر اساس نظریه شخصیت کارن هورنای

علی اکبر نورسیده^{۱*} | زهرا امینی کمرودی^۲ | فاطمه امینی کمرودی^۳

۱. نویسنده مسئول، دانشیار گروه زبان و ادبیات عربی، دانشکده ادبیات و زبانهای خارجی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران.

رایانامه: noresideh@semnan.ac.ir

۲. کارشناس ارشد گروه زبان و ادبیات عربی، دانشکده ادبیات و زبانهای خارجی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران.

رایانامه: zamini327@gmail.com

۳. کارشناس ارشد روانشناسی و آموزش کودکان استثنائی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران.

رایانامه: fattiii6999@gmail.co

اطلاعات مقاله چکیده

نوع مقاله:

فروید، اولین روان کاوی است که نظریات او توسط خودش در ادبیات و هنر، مطرح گردید. پس از او، نوفرویدیانی چون کارن هورنای، به بررسی شخصیت انسان از جنبه‌های مختلف پرداختند.

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۰۵

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۱/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۱۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۴/۰۱

واژه‌های کلیدی:

شناختی نقد روان، روان شناسی شخصیت، کارن هورنای، غادة السمان، لیلۃ الملیار. رابطه نسبت به انسان‌ها، رفتار بی‌رحمانه، تحت تسلط گرفتن دیگران، نیاز به موفقیت و توجه دیگران و اصالت منافع خود می‌باشد. ویژگی بی‌اعتمادی در این شخصیت، پررنگ‌تر است. این شخصیت برای کنار آمدن با عقده‌های درونی خویش از این مولفه‌ها کمک می‌گیرد. روش پژوهش تحلیل محتوای کیفی است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که سلطه‌طلبی، از ویژگی‌هایی است که غادة السمان سعی در اثبات آن برای اشخاص منفی داستان خویش دارد. شخصیت‌های منفی در این داستان، وطن‌فروشان ترسویی هستند که برای امنیت و رفاه خود، در خارج از وطن نیز به کارهای خرابکارانه می‌پردازند.

شناختی نقد روان،

روان شناسی شخصیت،

کارن هورنای،

غادة السمان،

لیلۃ الملیار.

استناد: نورسیده، علی اکبر؛ امینی کمرودی، زهرا و امینی کمرودی، فاطمه (۱۴۰۵). تحلیل روان کاوانه شخصیت «رغید الزهران» در رمان لیلۃ

الملیار بر اساس نظریه شخصیت کارن هورنای. پژوهشنامه ادبیات داستانی، ۱۵(۲)، ۲۰۵-۲۲۸.

حق مؤلف © نویسنده‌گان.

ناشر: دانشگاه رازی

DOI: 10.22126/rp.2024.9523.1827

۱. پیشگفتار

روان‌شناسی و ادبیات، با نظریات فروید و استفاده او از آثار ادبی و ادیبان به عنوان نمونه‌های نظریات خویش، به یکدیگر پیوند خوردند. این شیوه از نقد ابتدا به روان کاوی هنرمند پرداخت که از آن با نام شرح بیماری یا پاتوگرافی^۱ مشهور گردید. این اصطلاح، برای اولین بار به وسیله فروید^۲ در سال ۱۹۱۰م درباره لئوناردو داوینچی^۳ مطرح گردید و توسط خود او در ادبیات نیز اعمال شد (رجایی، ۱۳۸۱: ۱۶). اما شیوه دیگر از این نوع نقد به شخصیت‌های موجود در آثار ادبی می‌پردازد. پس از فروید، نقد روان‌شناسی دچار تحولاتی گردید.

کارن هورنای^۴ از جمله نو فرویدی‌هایی بود که نظریات مختلفی در حوزه روان‌شناسی شخصیت مطرح نمود. البته «او خود را نو فرویدی نمی‌دانست و اصطلاحاتی را به نظریه‌های فروید افزود، او اهمیت عوامل زیستی که فروید بر آن‌ها تأکید داشت را کاسته و بر نقش عوامل اجتماعی و محیط افزود» (عمار، ۲۰۰۸: ۴۴). نو فرویدیان اگرچه به لحاظ ساختمان پیرو نظریه عمومی فروید بودند اما تغییراتی در آن ایجاد نمودند. «هدف اصلی اصلاح‌طلبان تبدیل منش تثبیت شده می‌باشد که در آن ذهن کاملاً عاقلانه است و دیگر فعالیتش توسط مکانیزم‌های دفاعی ناخودآگاه، نامعقول عاطفی و اجباری مشخص نمی‌گردد» (ولز، ۱۳۵۶: ۳۸).

رمان *لیله الملیار* اثر غادة السمان^۵ سومین رمان اوست که در سال ۱۹۸۶م منتشر شد و داستان به شیوه اول شخص از زبان خلیل، قهرمان اول داستان روایت می‌گردد. داستان بر حول خلیل و همسرش کفی می‌چرخد و دو مکان بیروت که در ابتدای داستان با آن روبرو هستیم و ژنو رخ می‌دهد. این داستان دارای شخصیت‌های متعدد اصلی و فرعی است. غادة السمان در این رمان از تکلم درونی هر شخصیت با خودش استفاده کرده است که وجوه حقیقی این شخصیت‌ها را بیشتر نشان می‌دهد.

از نکات دیگری که شخصیت‌های *لیله الملیار* را شایسته نقد روانشناختی می‌کند، این نکته است که غادة السمان در ترسیم شخصیت‌های داستان خویش بیشتر به روحيات و درونيات آن‌ها می‌پردازد و از منظر خارجی چون قد و قیافه و... کمتر (مانند برخی از رمان‌ها) شخصیت‌های رمان خویش را به

1. Pathography
2. Sigmund Freud
3. Leonardo da Vinci
4. Karen Horney
5. Ghada Al-Samman

مخاطب معرفی می‌کند، مطمح نظر عادة السمان بیشتر ترسیم دردها، رنج‌ها و حوادثی است که باعث ساخت این شخصیت در رمان شده است.

داستان‌های واقع‌گرا در میان آثار ادبی، گزینه مناسب‌تری برای بررسی تیپ‌های شخصیت‌های داستان به شمار می‌روند. این شخصیت‌ها، از روی تیپ‌های شخصیتی واقعی جامعه الگوبرداری شده‌اند، علاوه بر آن نویسنده در این گونه رمان‌ها سعی دارد تا واقعیت‌های اجتماعی، سیاسی، دینی و فرهنگی جامعه را از رهگذر شخصیت‌پردازی و رویدادهایی که برای آن‌ها اتفاق می‌افتد؛ به تصویر کشد.

از آن‌جا که عادة السمان در رمان *لیلة الملیار*، قشرهای مختلف جامعه از ثروتمند، فقیر، روشنفکر و مبارز را به تصویر می‌کشد و سعی می‌کند تا تأثیرات مهاجرت را بر روح و روان آن‌ها مورد بررسی قرار دهد، مطابقت این شخصیت‌ها را با نظریه‌های روان‌شناختی، که به شخصیت انسان می‌پردازد، نتایج تازه‌ای را دربردارد. پس از مطالعه رمان *لیلة الملیار* و با توجه به نظریه تیپ‌های شخصیتی کارن هورنای، می‌توان به این نتیجه رسید که شباهت چشم‌گیری میان شخصیت رغید الزهران در رمان *لیلة الملیار* و تیپ شخصیتی برتری طلب مورد مطالعه کارن هورنای وجود دارد.

آنچه ضرورت این پژوهش را مشخص می‌کند، اهمیت ادبیات معاصر عربی و رمان *لیلة الملیار* است؛ چراکه در نگارش این رمان، عادة السمان از زوایای مختلف، رغید الزهران را به عنوان شخصیت منفی داستان، ساخته و پرداخته نموده است. عادة السمان، سال‌های سرشار از آشوب و ناامنی بیروت و جنگ داخلی را لمس نموده، به همین دلیل نیز سعی می‌کند تا با نگارش رمان‌هایی چون *لیلة الملیار* به تصویر تنش‌های خویش بپردازد و به آرامش روانی برسد. بنابراین خشم و انزجار وی، در پرداخت شخصیت رغید الزهران به عنوان شخصیت برتری طلب و پرخاشگر داستان، منعکس شده است. این امر، ضرورت بررسی این شخصیت اصلی را براساس نظریه روان‌رنجور کارن هورنای برجسته می‌کند.

۱-۱. پرسش‌های پژوهش

۱. چه عواملی باعث شکل‌گیری شخصیت روان رنجور رغید الزهران در رمان *لیلة الملیار* شده است؟
۲. شاخصه‌های تیپ برتری طلب شخصیت رغید الزهران در رمان مورد بررسی کدام است؟

۲-۱. فرضیه‌های پژوهش

۱. با توجه به رفتارهای فردی (تجربه زیسته او) و اجتماعی رغید الزهران به نظر می‌رسد هم محرک‌های درونی و هم بیرونی هر دو در شکل‌گیری شخصیت روان رنجور او موثر بوده است. و در این بین

اضطراب حاصل از شرایط زندگی مهمترین مولفه و عامل روان رونیجوری رغید الزهران است.

۲. به نظر می‌رسد مهمترین این شاخصه‌ها در قالب بی‌اعتمادی به دیگران و رفتار بی‌رحمانه و زورگویی و بهره‌کشی از دیگران در این رمان متبلور شده است.

۱-۳. پیشینه پژوهش

در بررسی‌های انجام شده، دریافته شد که از این نظریه در تحلیل رمان‌هایی چند استفاده شده است که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

- بدیعی فرد، فاطمه و مریم صادقی، (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با عنوان بررسی مؤلفه‌های شخصیت پرخاشگر براساس نظریه کارن هورنای در آثار جمال‌زاده و هدایت با تکیه بر داستان‌های آدم بدنام و علویه خانم، در مجله مطالعات فرهنگ - ارتباطات، سال نوزدهم، شماره چهل و چهارم صص ۹۹-۱۱۸ به بررسی شش مؤلفه شخصیت پرخاشگر موجود در این داستان‌ها چون سلطه‌جویی، بدزبانی و تحقیر دیگران، رفتار بی‌رحمانه، آشکار کردن بی‌ملاحظه خشونت، اصالت منفعت و جر و بحث شدید و انتقاد از دیگران پرداخته است. این مقاله به این نتیجه می‌رسد که پرخاشگری یکی ویژگی‌های مهم رفتاری ایرانیان براساس داستان‌های جمال‌زاده و هدایت است.
- تنها مقاله‌ای که در مورد رمان‌های غادة السمان براساس نظریه‌های کارن هورنای نوشته شده؛
- ناصر، عباسی و دیگران، (۱۴۰۱) با عنوان بررسی شخصیت‌های روان‌رنجور رمان *بهرت ۷۵* غادة السمان براساس نظریه کارن هورنای در نشریه پویش، شماره ۲۷ است که به بررسی شخصیت‌های اصلی رمان *بهرت ۷۵* می‌پردازد و براساس یافته‌های این پژوهش، فرح و ابومصطفی دارای شخصیت روان رنجور پرخاشگر هورنای، یاسمین و ابوالملا دارای شخصیت مطیع است. طعان دارای شخصیت انزوطلب می‌باشد.
- از مقالاتی که در مورد شخصیت‌های رمان *لیلۃ المليار* نوشته شده مقاله‌ای است که به تنهایی روشنفکر پرداخته و شخصیت اول داستان *لیلۃ المليار*، خلیل الدرع را مورد بحث خود قرار داده است.
- احمد ملایری، یداله، سمیه آقاجانی یزد آبادی، (۱۳۹۲) در مقاله تنهایی روشنفکر در رمان‌های غادة السمان و غزاله علیزاده در نشریه ادب عربی، دوره ۵، شماره ۱، صص ۱-۱۸ به تنهایی روشنفکر در میهن و در بیرون میهن می‌پردازد و به این نتیجه می‌رسد که تنهایی شخصیت‌های روشنفکر در رمان‌های دو نویسنده به کارکرد نظام‌های سیاسی و اجتماعی برمی‌گردد.

در انتها باید بیان داشت، با توجه به بررسی‌های انجام شده، تاکنون پژوهشی در خصوص بررسی شخصیت برتری طلب رغید الزهران در رمان لیلۃ الملیار براساس نظریه کارن هورنای صورت نگرفته است. این پژوهش، نخستین پژوهش در زمینه واکاوی شخصیت‌های رمان لیلۃ الملیار براساس تیپ‌های شخصیتی روان رنجور هورنای است.

۱-۴. روش پژوهش و چارچوب نظری

پژوهش حاضر، پژوهشی میان رشته‌ای است. شیوه گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای بوده و سعی شده تا با روش توصیفی - تحلیلی و بر مبنای نظریه کارن هورنای، تیپ شخصیتی برتری طلب یا پرخاشگر مورد بررسی قرار گیرد و این تیپ شخصیتی هماهنگ با شخصیت رغید الزهران، شخصیت مقابل قهرمان داستان می‌باشد و با بررسی نمونه‌های گزینشی از این رمان، هدف نویسنده را از آفرینش این شخصیت در رمان مورد بررسی قرار دهد.

۲. کارن هورنای

کارن هورنای در ۱۶ سپتامبر ۱۸۸۵ میلادی، در دهکده‌ای نزدیک هامبورگ آلمان به دنیا آمد. آثاری با نام‌های شخصیت زمانه ما (۱۹۳۷م)، خودکاوی (۱۹۴۲م)، تضادهای درونی ما (۱۹۴۵م)، عصیت و رشد آدمی (۱۹۵۰م)، روانشناسی زنان (۱۹۶۷م) از خود به یادگار گذاشت. (دارابی، ۱۳۸۸: ۶۷-۵۳).

از نظر کارن هورنای «هسته تضاد و اضطراب بنیادی در انسان به محیط ناهنجار و خشن به هنگام کودکی وابسته است» (هورنای، ۱۳۸۱: ۲۵). این هسته با گذشت زمان عمیق‌تر گشته و باعث عوارض و ناهنجاری‌های روانی و عصبی گسترده‌ای در بزرگسالی می‌گردد.

شرایط ناهنجار از دیدگاه او «زورگویی‌های والدین به صورت آشکار و یا برای تربیت بهتر و یا تحت عنوان دلسوزی و خیرخواهی ایجاد می‌شود، بی‌توجهی نسبت به کودک و نیازهای او، رفتارهای تحقیرآمیز، تشویق‌های بی‌مورد و یا فقدان این مسأله، نداشتن محبت صادقانه و اعتماد به فرزند از سوی والدین، حمایت صددردصدی و بیش از نیاز از کودکان، جدا نمودن کودک از دیگران، تبعیض میان کودکان، کنایه زدن به کودکان، ایجاد حس ناامنی کودک در محیط‌های مختلف و ایجاد نفرت و کینه از اجتماع در او است» (قدوری، ۲۰۰۵: ۳۷).

این برخوردهای نامناسب با کودکان در طول سال‌ها باعث می‌گردد تا «کودک به جای این که

انرژی و استعداد های خویش را رشد و گسترش دهد، در حالت تدافعی با محیط قرار گیرد. او انرژی خویش را صرف کاهش دادن اضطرابات و دلهره ها و از بین بردن آزار دیگران می نماید. این شکل از اضطراب را (اضطراب اساسی) می نامند (هورنای، ۱۳۶۳: ۱۳).

هورنای در سال ۱۹۴۲م ده استراتژی را مشخص نموده که تلاش های افراد روان رنجور^۱ را برای مقابله با اضطراب های اساسی^۲ بیان می کند. این ده استراتژی عبارتند از: «۱. محبت و تأیید ۲. پیوند با دیگران ۳. محدود کردن زندگی ۴. قدرت ۵. استثمار از سوی دیگران ۶. تصدیق اجتماعی ۷. خودپسندی ۸. جاه طلبی ۹. کفایت و استقلال ۱۰ کامل بودن و مورد تهدید قرار گرفتن» (هول و دیگران، ۱۹۷۸: ۱۷۹).

هورنای سپس به سه دسته کلی آن را دسته بندی نمود. به طوری که هر یک از این راهبردها، گرایش عمومی شخص را در رابطه با دیگر افراد واضح می کند. این سه دسته به راهبرد مدارا معروف گردید (عافل، ۱۹۷۸: ۲۳۳) به شرح ذیل است:

تیپ انزواطلب^۳ (جدا): این تیپ شخصیتی، اجتماع را منبع تمام کشمکش ها و بیچارگی های خویش خویش می داند. او کسی را که خود را از جامعه دور نگه دارد، عاقل و خردمند می داند. (سیاسی، ۱۳۷۴: ۱۳۲). او از ازدواج به دلیل احساس تعهد و تحمیل و رابطه نزدیک با دیگران گریزان است و اگر ازدواج کند از آن پشیمان می شود (هورنای، ۱۳۸۱: ۲۴۰). این تیپ شخصیتی برای تحمل تنهایی ناچار به برجسته ساختن و تمایز خود از دیگران می باشد. (همان، ۱۳۶۳: ۶۴) او موقعیت خود را به گونه ای می سازد که به دیگران نیاز نداشته باشد. اعتقادات، آرزها و اهداف این تیپ، همه متضاد با یکدیگر است (همان: ۶۳). به دلیل بیگانگی با خویش و دیگران نسبت به عواطف و احساسات خویش بی حس است. (همان: ۶۱).

تیپ برتری طلب^۴: از آن جا که این تیپ شخصیتی همه را با خود دشمن می پندارد؛ همیشه برای مقابله و تعرض آماده است. هدف او قدرت و ثروت فروان بوده و شعارش پیروزی همیشگی زورگویان می باشد. تسلط و برتری خویش را با زورگویی، خشونت و برخی اوقات با نیکوکاری و کمک به دیگران نشان می دهد (سیاسی، ۱۳۷۴: ۱۳۱). تلاش برتری طلب برای به دست آوردن قدرت،

1. Neurotic
2. Basic anxieties
3. Isolationist
4. supremacist

ثروت، آبرو و وجهه اجتماعی، در واقع تلاشی برای سرپوش نهادن بر ضعف‌های ناشی از اضطراب اساسی است. هر کدام از این عوامل، برای پوشاندن نقاط ضعف این شخصیت می‌باشد. شخصیت پرخاشگر، حیثیت اجتماعی را برای جبران احساس حقارت و ثروت را برای رفع فقر روحی - روانی می‌خواهد و تمایلات قدرت‌طلبانه او، برای جبران شکست‌های عاطفی ناشی از جذب محبت و کاهش فشار و تلاطم اضطراب‌های درونی او می‌باشد (هورنای، ۱۳۷۵: ۱۷۹).

تیپ مهرطلب^۱ (مطیع): این افراد تمایلات درونی و احساسی خویش را همیشه با خشم و تحمل‌های بسیار سرکوب می‌کنند و به جای تکیه به خود و اعتماد به خویشان به دیگران تکیه می‌نماید و احساس وابستگی شدیدی نسبت به برخی دارد. اشخاص عصبی و تیپ شخصیتی مهرطلب، اغلب تظاهر به دوست داشتن، مهربانی، تواضع و از خودگذشتگی می‌کنند. درحالی‌که این رفتارها و احساسات حقیقی نیست و به نیاز و وابستگی این افراد باز می‌گردد» (الجابر، ۱۹۸۶: ۱۴۱).

منتقدان و نظریه‌پردازان؛ شخصیت و شخصیت‌پردازی را از عناصر بسیار مهم و پراهمیت هر داستان به شمار می‌آورند و بر این نکته تأکید دارند که رمز پذیرش و امتیاز یک اثر ادبی و میزان دوام و نفوذ آن بستگی به شخصیت و نحوه پردازش شخصیت‌ها دارد. شخصیت مایه جذابیت داستان و نشان دهنده توانایی و قدرت نویسنده نیز هست.

۲-۲. خلاصه رمان *لیله الملیار*

داستان در مورد جنگ‌های داخلی و خارجی لبنان و سرنوشت آوارگان لبنانی است. قهرمان داستان، خلیل الدرع به همراه همسرش کفی و دو فرزندش فادی و رامی خویش به ژنو مهاجرت می‌کند. خلیل الدرع به دنبال پیدا کردن کار با امیر النیلی از مبارزان تبعیدی بزرگ و نظریه پرداز جنگ‌های بیروت، ملاقات می‌کند. از جمله شخصیت‌های اصلی رمان، *رغید الزهران* است که از ثروتمندان لبنان شمرده می‌شود و به خرید و فروش اسلحه می‌پردازد و جنگ‌های داخلی و خارجی لبنان، برای او ثروت هنگفتی را به ارمغان آورده است.

لیله الملیار عنوان جشنی است که *رغید الزهران* در آن گروه بزرگی از ثروتمندان را گرد هم جمع می‌کند. شخصیت‌های دیگر داستان، ندیم معاون *رغید*، همسر امیر النیلی، لیلی، همسر ندیم، دنیا و خدمتکار خانه، نسیم هستند. هم چنین زمانی که خلیل برای پیدا کردن کار به دیدار *رغید* می‌رود، *رغید*

از او می‌خواهد تا به عنوان جاسوس به خانه هلال الغنمالی برود که یکی از مهاجران لبنانی ثروتمند در ژنو است. خلیل به خدمت پسر او یعنی صخر الغنمالی درمی‌آید و همسرش کفی نیز به تدارکات جشن شب میلیاردی در خانه رغید الزهران می‌پردازد. شخصیت دیگر داستان جادوگری به نام شیخ وطفان است که رغید برای رهایی از ترس و اضطراب‌های خویش دست به دامان سحر و جادوی او می‌شود. خلیل برای تأمین هزینه هنگفت هتلی که در آن اقامت دارند و نیز مدرسه فرزندانش با صخر الغنمالی همراه می‌شود. او حتی مجبور می‌شود که همراه صخر مواد مصرف کند و کارهایی را انجام دهد که مناسب شخصیتش نیست. سپس سرخورده و ویران با امیر النیلی تماس می‌گیرد و به منزل او می‌رود. در آن‌جا با نسیم خدمتکار منزل رغید الزهران برخورد می‌کند که او را در خانه رغید دیده است. در روند داستان به میهن پرست‌ها و میهن فروش‌هایی مواجه می‌شویم که داستان‌ش در رمان در توازی یکدیگر جلو می‌رود در انتها خلیل به بیروت باز می‌گردد و فرزندان خویش را با خود به همراه می‌برد اما همسرش کفی با او همراه نمی‌شود (السمان، ۲۰۰۲: ۱-۴۹۲).

۳-۲. عوامل موثر در روان رنجوری رغید الزهران

کارن هورنای روان‌کاوی بود که یکی از شناخته شده‌ترین تئوری‌های نیازهای نوروتیک یا همان روان رنجور را مطرح کرد. او باور داشت روان رنجوری در نتیجه اضطراب حاصل از روابط بین فردی ایجاد می‌شود (هورنای، ۱۳۹۵: ۱۷۹). اضطراب اساسی ممکن است به دلیل شرایط گوناگونی که خصوصاً در دوران کودکی تجربه می‌شوند، به وجود می‌آید مانند:

- سلطه مستقیم یا غیر مستقیم
- بی تفاوتی دیدن
- بی احترامی به نیازهای شخصی کودک
- نداشتن راهنمای واقعی
- نگرش‌ها و رفتارهای توهین آمیز
- تحسین بیش از اندازه یا بالعکس
- نداشتن رابطه صمیمی و قابل اعتماد
- مجبور بودن به، طرف یکی از والدین را گرفتن هنگام دعوا
- داشتن مسئولیت‌های خیلی سنگین یا بالعکس

- محافظت و سواس گونه‌ی والدین

- دوری و انزوایی نسبت به همسالان

- بزرگ شدن در محیطی خشن

با توجه به شخصیت رغید الزهران و تجربه زیسته او و تیپ شخصیتی که از وی در این رمان به تصویر کشیده شده است به نظر می‌رسد تمامی این عوامل به نوعی در تکوین شخصیت روان رنجور او نقش داشته است. رغید الزهران شخصیت ثروتمند که از درون دچار بیماری‌های روانی متعدد و شخصیت دو قطبی و پارادوکسیکالی است که تمامی مؤلفه‌های موثر در تکوین شخصیت روان رنجور که برشمرده شد در او قابل مشاهده است و این امر را روایت شنو در همراهی با داستان زندگی او در رمان *لیله الملیار* به خوبی مشاهده می‌کند.

ویژگی‌های ظاهری او از عوامل اصلی سلب اعتماد به نفس وی می‌باشد و همین عدم اعتماد به نفس وی را بر آن داشت برای پنهان کردن شخصیت واقعی‌اش به تقویت جنبه‌هایی از شخصیت خود بپردازد که جامعه را از ذات حقیقی‌اش مطلع نسازد.

شیوه روایت تک‌گویی خود بیانگر روان رنجوری اوست که از ترس مقایسه شدن و مورد قضاوت دیگران قرار گرفتن به جهان درون خود پناه می‌برد و روان رنجورش را مورد مذمت و سرزنش قرار می‌دهد.

۲-۴. تیپ شخصیتی سلطه طلب (رغید الزهران)

رغید الزهران، شخصیت منفی داستان و یکی از شخصیت‌های اصلی رمان *لیله الملیار* است و دارای شاخصه‌های تیپ برتری طلب در نظریه روان رنجوری کارن هورنای می‌باشد. غادة السمان به خصوصیات ظاهری رغید الزهران، مانند کوتاهی قد و چاقی اشاره کرده و نیز برجسته‌ترین ویژگی‌های روانی این شخصیت را حرص و آز فراوان به طلا، نفرت از انسان‌ها و تمام موجودات، تشنه قدرت و استیلا بر انسان‌ها، عدم نیاز به رضایت دیگران، دورویی و تزویر و عدم اعتماد به دیگر انسان‌ها دانسته است.

این مولفه‌ها با شش محور پرخاشگری از دیدگاه هورنای ۱. بی‌اعتمادی به دیگران ۲. نبود عشق و علاقه نسبت به دیگران ۳. رفتار بی‌رحمانه ۴. تحت تسلط گرفتن دیگران ۵. احتیاج شدید به موفقیت و برتری ۶. اصالت منافع و بهره‌کشی از دیگران هماهنگ است.

۲-۴-۱. بی‌اعتمادی به دیگران

یکی از خصوصیات اصلی شخصیت رغید، در داستان *لیلة الملیار*، بی‌اعتمادی نسبت به محیط اطراف و دیگر انسان‌ها می‌باشد. نویسنده این خصوصیت را به صورت مستقیم یا غیرمستقیم از طریق گفت‌وگو و یا فضاسازی به مخاطب انتقال می‌دهد. این بی‌اعتمادی از جمله خصوصیات است که کارن هورنای آن را به عنوان یکی از شاخصه‌های تیپ شخصیتی برتری طلب معرفی می‌کند. از دیدگاه هورنای «شخصیت برتری طلب، با خود این گونه می‌اندیشد که تمام مردم، با او دشمن هستند و در پی کینه‌توزی می‌باشند. زندگی از دیدگاه یک شخصیت پرخاشگر، صحنه مبارزه و جدال است و آن که از همه خبیث‌تر و بدجنس‌تر باشد، برنده این مبارزه می‌باشد» (هورنای، ۱۳۶۳: ۵۵).

حضور شخصیت رغید در داستان با توصیفاتی از شکل ظاهری و روانی او می‌باشد. نویسنده ترس و وحشت شدید او را از اطرافیان و محیط اطرافش با استفاده از یک گفت و گوی درونی به تصویر می‌کشد. او در گفت‌وگویی درونی بیان می‌کند که؛ او به هیچ کس اعتماد ندارد و همه را دشمن می‌پندارد.

«کُلُّهُم یکرهني، حَتَّى کلابُ حراسَتی... تبادلنی کرهأ بکره... کرهأ علیاً من جاني بکره سري من جانيهم... هل من صیغة أخرى للخبِّ» (السمان، ۲۰۰۲: ۲۶): همه آن‌ها از من تنفر دارند، حتی سگ‌های پاسبانم... صبح‌ها با من با بیزاری برخورد می‌کنند... انزجاری آشکار از جانب من ... و انزجاری پنهان از طرف آن‌ها. آیا شکل دیگری برای عشق است؟

این ترس و انزجار از دیگران باعث بروز خصوصیات برتری طلب در رغید شده است. این احساسات ریشه در کودکی این شخصیت داشته است که پدر و مادر نفرت و انزجار شدیدی را از اجتماع چندگانه بیروت در او درونی کرده‌اند.

این بی‌اعتمادی نسبت به دیگران، باعث می‌گردد تا شخص، رفتارهای وسواسی برای بررسی زندگی اشخاصی که با آن‌ها در ارتباط هستند، داشته باشد. رغید، به جاسوسی افرادی می‌پردازد که به او خدمت می‌کنند. در بخشی از داستان، زمانی که رغید متوجه می‌شود که دنیا همسر ندیم، پیشخدمت و مشاور او، با امیر النیلی، دشمن دیرینه رغید، هم‌پیمان شده، بسیار عصبانی می‌شود:

«وحینَ أحضرَ لهُ جواسیسُهُ مشاهدَ التظاهرة علی شريط (الفیديو)، تأمَّلَ الوجوهَ کُلَّها، وحفظَها وقررَ إیذاء ما عرفهُ منها، وبصورة خاصة خادمة نسیم، لکن ضریة دنیا کانت الأشدَّ إیلاماً... وبدت فی سعادة هستيرية وهي تکتف للوطن ضد جلادیه وتدسُّ بیدها فی ید امیر...» (السمان، ۲۰۰۲: ۳۰۶): زمانی که جاسوس‌هایش، صحنه‌های تظاهرات را

بر نوار ویدیو برایش نشان دادند، با دقت به همه صورت‌ها نگاه کرد، آن‌ها را حفظ کرد و تصمیم گرفت، هر کسی از آن‌ها را که می‌شناسد، مخصوصاً خدمتکارش نسیم را آزار دهد. ولی ضربه دنیا خیلی دردناک‌تر بود... وقتی با یک حالت خوشحالی عصبی - در نوار - مشخص بود در حالی که دست در دست امیر النیلی بر علیه جلادان وطن فریاد می‌زند.

بی‌اعتمادی و ترس از دیگران، باعث می‌شود تا رغید، جاسوس‌هایی برای افراد آشنای خویش و خدمتکاران و کارمندان قرار دهد. این افراد زیردست با کوچکترین اشتباهی، جانشان به خطر می‌افتد و رغید تصمیم به قتل و نابودی آن‌ها می‌گیرد؛ چراکه شخصیت برتری‌طلب، تنها امنیت و آرامش خویش را محور زندگی خود قرار می‌دهد.

۲-۴-۲. نبود عشق و علاقه نسبت به دیگران

از دیگر خصوصیات شخصیت‌های برتری‌طلب، نبود عشق و علاقه نسبت به انسان‌های دیگر می‌باشد. این تیپ شخصیتی روان‌رنجور علاوه بر بی‌اعتمادی نسبت به دیگران، هیچ عشق و علاقه‌ای نسبت به برقراری ارتباط با انسان‌ها و ایجاد روابط اجتماعی عمیق ندارد. چنانچه این مساله را در شخصیت رغید مشاهده می‌کنیم. رغید با وجود ثروت و مکنت دنیا، ازدواج نکرده و فرزندی ندارد. از جمله خصوصیات شخصیت برتری‌طلب، نبود علاقه و عشق نسبت به انسان‌های دیگر است. رغید الزهران، هیچ احساسی نسبت به دیگر انسان‌ها ندارد و به این دلیل ازدواج نکرده تا مجبور به ابراز علاقه به همسر و فرزندان خویش نباشد.

«أنا استمتع بمباهج الكراهية دونما خجل وأمارس طقوسها الوضيعة بكلّ فخرٍ.. لم أتزوج وأنجب أولاداً كي لا أضطرّ للتظاهر بحبهم... وأنا الآن نادم، ليتني أنجب أولاداً أمارس وإياهم الكراهية المتبادلة دونما ارتباك» (همان، ۲۰۰۲: ۲۶): من از سرگرمی‌های نفرت بهره می‌برم بدون خجالت و امور پست را به تمام افتخار انجام می‌دهم.. ازدواج نکرده‌ام و فرزندی ندارم تا مجبور نباشم که تظاهر به عشقشان کنم.. من الان پشیمانم، ای کاش فرزندی آورده بودم و با آن‌ها نفرت متقابل را بدون دستپاچگی انجام می‌دادم.

نویسنده به وسیله گفتگوهای درونی، شخصیت‌های داستان از جمله رغید را خلق می‌کند. رغید، شخصیتی برتری‌طلب و پرخاشگر دارد که به دلیل نفرت و انزجار از انسان‌ها، هیچ علاقه‌ای به ارتباطات انسانی مانند ازدواج و یا تجربه پدری ندارد. از آن‌جا که روابط خانوادگی سرشار از محبت و عشق هستند و با تیپ شخصیتی رغید در تضاد می‌باشند، او به طور واضح و صریح بیان می‌کند که هیچ علاقه‌ای به این روابط ندارد.

در قسمتی دیگر از داستان، این بی‌نیازی از عشق و محبت دیگران و نیز ارتباطات عاطفی را می‌ستاید. او بیان می‌کند که او انسان ثروتمند و مرفهی است که این ثروت و رفاه او را از ارتباط با دیگران بی‌نیاز می‌کند. «أنا الثرى أستطيع أن أكون وحشاً دون أن أحضر عن الإنسانية، وداعراً دون أن أحضر على الفضيلة ووعداً دون أن أتصدق بوفاء الصداقات الأبدية... كل ما في الأمر أنني قادر على الإعلان عن محالي مادمتُ أحملُ دفترَ شيكات أوراقه قادرة على حمل مليار دولار» (همان، ۲۰۰۲: ۲۷). من ثروتمندی هستم که می‌توانم تنها باشم بدون این که از انسانیت سخن بگویم، و هزاره‌ای باشم بدون این که در مورد فضیلت سخن بگویم، انسان بی‌وفایی باشم بدون این که در مورد وفای به راستی‌های ابدی گزافه‌گویی کنم... همه آن‌چه وجود دارد این است که قادر به نشان دادن چنگال‌هایم هستم تا زمانی که چک‌هایی را حمل می‌کنم که ورق‌هایش قادر به حمل یک میلیارد دلاراند.

منفعت و سود شخصیت رغید در این است که نسبت به دیگران احساس انزجار و نفرت داشته باشد. این مسأله باعث می‌گردد که تا بدون هیچ پشیمانی و یا سرزنش خود به تحصیل مال و دارایی از هر روش غیرمشروع و پستی بپردازد و نیازهای سیرناپذیر خویش را برای برتری و سلطه بر دیگران برطرف کند. آن‌چه در داستان در مورد این شخصیت می‌آید همه نشان از رفاه و آسایش ظاهری و مادی او دارد. او شخصیتی بسیار پست است و از راه جنگ در کشور خویش به ثروت خویش رسیده است. او انسان‌های ضعیف و فقیر را چون بردگانی برای خویش می‌سازد که اوامر و نواهی او را انجام می‌دهند. او علاقه‌ای به دیگران ندارد و این مسأله، دلیل تنهایی او و انزجار دیگران از شخصیتش می‌باشد. از آن‌جا که محبت را از دیگران دریافت نمی‌کند. او خود به خود محبت نموده و این گونه عقدۀ تنهایی خویش را باز می‌کند. برای خویش هر روز دسته گلی می‌فرستد. «موعد وصول باقة الأزهار اليومية المهداة إلى رغيد. كل يوم باقة جميلة ضخمة، يبعث بها إلى نفسه لأن أحداً لا يحبّه حبّه لنفسه... إنه يكرهها مزروعة في حديقته. يكرهها حيةً، ويحبّها هكذا مقطوفة الأعناق في دربها إلى الذبول...» (همان، ۲۰۰۲: ۶۵). زمان رسیدن دسته گل روزانه هدیه شده به رغید است. هر روز دسته گل زیبای بزرگی، برای خودش می‌فرستد؛ چراکه هیچ کسی او را به اندازه خودش دوست ندارد... او از کاشت گل‌ها در باغچه‌اش بیزار است. از گل‌ها به صورت زنده متنفر است و آن‌ها را این‌چنین گردن زده شده در مسیر پژمردگی دوست دارد.

در این نمونه، نویسنده به بعد انسانی شخصیت رغید الزهران اشاره می‌کند، او برای جبران عقده‌های ناشی از عدم محبت و نبود ارتباطات عمیق با دیگر انسان‌ها، سعی می‌نماید تا برای خویش گل بفرستد و به خود محبت کند. در این قسمت، نویسنده به نقاط ضعف شخصیت رغید اشاره می‌کند. البته،

بخش‌هایی از رفتارهای بی‌رحمانه و غیرعادی رغید، در این قسمت به آن اشاره شده است. این شخصیت، علاقه‌ای به طبیعت و گل‌های زنده و سرحال در باغ خود ندارد، بلکه این گل‌ها را به صورت چیده شده می‌خواهد که نویسنده به صورت نمادین از صنعت تشخیص استفاده می‌کند و می‌گوید رغید گل‌ها را به صورت سربریده دوست دارد. رفتارهای برتری طلبانه و ضد انسانی رغید، به منظور پر کردن خلأهای ناشی از نبود ارتباطات عاطفی و نیز اضطراب‌های انسانی او می‌باشد.

۲-۴-۳. رفتار بی‌رحمانه

او نسبت به بیچارگی و درد انسان‌ها، بی‌اعتنا است. در قسمتی از رمان نسیم، خدمتکار رغید، از او می‌خواهد تا به شخصی به نام سری‌الدین کمک کند. اما رغید الزهران با وجود شرح احوال سری‌الدین از سوی ندیم، هیچ بازخورد انسان دوستانه‌ای ندارد. رغید تمام ثروت خویش را از فروش اسلحه و برنامه‌ریزی برای شعله‌ور کردن جنگ داخلی لبنان به دست آورده است. او فردی وطن‌فروش و پست است. «وهمس فی اذن ندیم: الشخص الذي سيتولى إحضار بحرية من بيروت، لماذا لايتولى أيضاً تنظيم سلسلة جديدة من حوادث السيارات المتفجرة؟.. لقد أثبتت فعالية خاصة.. ما تكاد سيارة تنفجر وتقتل مئات الضحايا حتى تتزايد طلبات الفئات كلها على السلاح، و كل فئة تظن أن الأخرى فحختها..» (همان، ۲۰۰۲: ۱۹۵). در گوش ندیم زمزمه کرد: شخصی که مسئول آوردن بحریه از بیروت خواهد بود، چرا مسئول سازماندهی یک زنجیره جدید از حوادث ماشین‌های انفجاری نیز نباشد؟... فعالیتی موثر است... به محض این که ماشینی منفجر شود و صدها قربانی کشته شوند، درخواست گروه‌ها برای اسلحه افزایش می‌یابد، و هر گروه گمان می‌کند که دیگر آن بمب‌ها را منفجر کرده است....

نویسنده به شخصیت دورو و ضد انسانی رغید در این پاراگراف اشاره می‌کند. او دو فعالیت؛ آوردن دختری جنگ‌زده به نام بحریه از لبنان به ژنو، دیگری انجام عملیات‌های تروریستی در کشور لبنان برای شعله‌ور ساختن جنگ داخلی لبنان، را در کنار یکدیگر قرار داده است.

برعکس شخصیت‌های وطن‌پرست داستان، که پیوسته اخبار لبنان از تلویزیون دنبال می‌کنند و با هر خبر بدی چون بمباران و محاصره غذایی لبنان به درد می‌آیند، رغید فیلم بدبختی‌ها و کشتار مردم کشورش را با ولع می‌نگرد و از دیدن آن‌ها خنده بر لب‌هایش می‌نشیند. او با زیردستان خود، اخلاق وحشتناکی دارد، حتی زنانی که برای او کار می‌کنند؛ مورد تجاوز او قرار می‌گیرند تا تحت فرمانش باشند.

از دیدگاه هورنای، شخصیت‌های برتری طلب، به دلیل غرور بی‌جا، هر طور دوست دارد با دیگران

رفتار می‌کند و به خود این حق را می‌دهد که هر رفتاری را با دیگران انجام دهد. با این توضیح که کسی حق ندارد او را تنبیه کند یا به او آسیب و صدمه‌ای برساند در حالی که او حق انجام چنین کارهایی را دارد (هورنای، ۱۳۸۳: ۸۹). «معدرة. لعلك تذکر إنه كان فقيراً وباعَ كليتَهُ ليدفعَ أقساطَ الجامعة ونفقاتَ علاجِ أمه لا ليؤسسَ تجارةً بئمنها... لقد نفدت نقودَهُ وأُمهُ ما تزالُ تتعذبُ بعدَ إخراجها من المصح. وهو يتوسلُ إليك منذ أيامٍ كي تمنحه دقائقَ يكلمك فيها... السرطانُ يا سيدي يفترسُ أمه... إنه موجه... لستُ طبيباً، فلاتزعجني بهذا الأمرِ ثانية» (السمان، ۲۰۰۲: ۲۹): ببخشید. شاید تو به خاطر می‌آوری که او فقیر بود و کلیه‌اش را برای پرداخت اقساط دانشگاه و هزینه‌های درمان مادرش فروخت نه این که با پولش تجارتي راه بیاندازد... پول‌هایش تمام شده و مادرش هنوز بعد از اخراج از بیمارستان عذاب می‌کشد. درحالی که او روزهاست که می‌خواهد تا دقایقی به او وقت دهید تا در این مورد با تو صحبت کند... سرورم سرطان مادرش را دریده است... او دردمند است.. پزشک نیستم، دوباره در این مورد مرا آزرده خاطر نکن.

رغید در برابر درد و گرفتاری انسان‌هایی که می‌شناسد، هیچ احساس همدردی انسانی ندارد. بلکه او بسیار با بی‌رحمی و شقاوت پاسخ خدمتکار خویش را در برابر درخواست کمک به دیگران و همنوعان و هم‌وطنانش می‌دهد.

علاوه بر این‌ها، رغید، علاقه شدیدی به طلا و ثروت دارد. بنابراین، در امارت خویش اتاقی از جنس طلا و در میانه این اتاق استخری شبیه اختاپوس دارد که اطراف آن را مجسمه‌های طلایی دربر گرفته‌اند. در ورودی این اتاق، مانند گاو صندوق‌های بانک دارای رمز ورود است که تنها رغید از آن اطلاع دارد. غادة السمان در این رمان در بیان احساس امنیت رغید در این اتاق این چنین نوشته است: «آه کم أحب هذا المكان... هنا أشعرُ بالأمانِ الكاملِ... بالسطوةِ المطلقةِ والحرية المطلقةِ والبهجة اللامتناهية، وبنشوة الأبحار في محيطات الذهب، نشوة لم أعرفها في مرافئ أجمل النساء ومجاهل أعماقهن.. هنا أحسُّ بنشوة العافيةِ النصرة...» (همان: ۳۷): آه چقدر این مکان را دوست دارم.. اینجا خیلی احساس امنیت می‌کنم... قدرت مطلق، آزادی کامل، شادی بی‌پایان، و نشاط دریانوردی روی اقیانوس‌های طلا دارم، لذتی که هرگز در بندرگاه‌ها زیباترین زنان و اعماق ناشناخته آنان ندیده‌ام... اینجا لذت سلامتی تازه را احساس می‌کنم.... او برای به دست آوردن پول و آنچه که از ثروت می‌خواهد به خرید و فروش اسلحه می‌پردازد و همین امر باعث می‌شود که نسیم در مورد او و همانندش بگوید که: «يبعون شعوبهم في حمامات الدّم ليسبحوا سرّاً في حمامات الذهب» (همان: ۷۷): ملت‌هایشان را به حمام‌های خون می‌فروشد تا به صورت پنهانی در حمام‌های طلایی شنا کنند.

۲-۴-۴. تحت تسلط گرفتن دیگران

از دیگر ویژگی‌های شخصیت‌های برتری طلب از دید کارن هورنای، تحت تسلط گرفتن دیگران می‌باشد. رغید الزهران شخصیتی پلید است که زنان و دخترکان را برای تمتع و نیز احساس برتری مورد استفاده قرار می‌دهد. در قسمتی از رمان، نسیم در گفت‌وگویی درونی، کارهایی را که رغید براساس ذات پست خویش انجام می‌دهد، بیان می‌کند. کارهایی که با چشم‌پوشی بر احساسات و موجودیت انسان‌های دیگر و تنها برای ارضای امیال خویش انجام می‌دهد. او تمام زنانی را که برایش کار می‌کنند و حتی همسران مردانی را که با او همکاری می‌نمایند و دختران کم سن و سال را به اتاق خواب خویش می‌برد و به قتل و دزدی نیز می‌پردازد. در رمان این چنین آمده است که: «ماذا یصوّرُون لهذا الوغد الرغید؟ أفلاماً جنسیة خاصة به تقدمها زوجات مساعديه، وليس بینهنَّ امرأة لم تمرَّ يوماً بغرفة نومه؟ أم الصغیرات اللواتی یمتعه شراء حق المرور فی غابائهنَّ البکر قبل أی عابر آخر؟ أم تراهم یصوّرُون له عملیات القتل للتی یأمر بتنفیذها، لیتلذذ بمشاهدة وجه الضحیة وهي تتجرع غصات الذعر والموت؟...» (همان، ۲۰۰۲: ۷۶): چه چیزی از میزان پستی رغید تصور می‌کنند؟ فیلم‌های جنسی مخصوصِ او که همسران کارمندانش آن‌ها را به او تقدیم می‌کنند، و میان آن‌ها زنی نیست که روزی به اتاق خوابش نرفته باشد؟ یا دختران خردسالی که از خریدن حق عبور از جنگل‌های بکارتشان لذت می‌برد، قبل از اینکه عابری دیگر از آن‌ها بگذرد؟ یا آن‌ها را می‌بیند که عملیات قتلی که او فرمان اجرایش را داده است را تصور می‌کنند، تا با مشاهده چهره قربانی لذت ببرد در حالی که آن قربانی جرعه‌های ترس و مرگ را قطره قطره می‌نوشید؟

متأسفانه، شخصیت روان‌رنجور رغید در این رمان، احساس تفوق و برتری نسبت به دیگران را به قتل دشمنان خویش نیز گسترش می‌دهد. او برخی از مهم‌ترین دشمنانش را شناسایی نموده و دستور قتل آن‌ها را می‌دهد و پس از دیدن جنازه آن‌ها احساس آرامش می‌کند. «حين شاهد رغید منذ أيام صورة بسام جثة هامدة فی الصحف، وأمیر یغطی وجهه بیده لیخفیة عن عدسات المصورین امتلاً قلبه براحة عذبة لها مذاق الشماتة الشهی» (همان، ۲۰۰۲: ۳۳۵): هنگامی که رغید پس از روزها تصویر بسام را چون جسدی خاموش در روزنامه‌ها دید، و در حالی که امیر صورتش را با دستانش پوشانده بود تا از لنزهای دوربین عکاسان مخفی بماند قلبش را آرامشی دلنشین پر کرد که طعم دلچسبی داشت.

چنان‌چه ملاحظه می‌گردد، خوشحالی و امنیت رغید در تسلط و کنترل دیگران است. از دیدگاه هورنای نیز «یکی از نیازهای اساسی برای برتری طلب‌ها، این است که بر دیگران حاکمیت، کنترل و تسلط داشته باشند. گاهی به طور مستقیم و صراحتاً دیگران را مجبور به انجام اوامر خود می‌کند و

گاهی وظایف و شرایط خویش را به دیگران تحمیل می‌نماید» (هورنای، ۱۳۶۳: ۵۶).

در قسمتی دیگر طرز برخورد رغید با خدمتکارش نشان از رفاه‌زدگی و خودپرستی این شخصیت دارد: «یدخل نسیم فجأة، وهو يحمل صحناً من الذهب تتوسطه كبسولة دواء. يصرخ به رغید كمن سقط فجأة عن شجرة عالية: أيها اللعين... لماذا جئت... لماذا تضايقني... أحضرت لك كبسولة الدواء يا سيدي... أي دواء... دواء ارتفاع الضغط... ضغط من؟ أنت... أنت طلبت مني ألا أنسى...

أغرب عن وجهي أيها اللعين...» (السمان، ۲۰۰۲: ۳۷-۳۸): ناگهان نسیم وارد می‌شود، در حالی که سینی از طلا حمل می‌کند که وسطش کپسول دارو است.. رغید بر سر او فریاد می‌زند هم‌چون کسی که ناگهان از بالای درخت بلندی افتاده باشد. لعنتی... چرا آمدی... چرا مرا عصبانی می‌کنی سرورم دارویت را آورده‌ام... - کدام دارو... - داروی فشارخون بالا فشار چه کسی؟ - شما ... شما از من خواستید که فراموش نکنم... - ای ملعون از جلو چشمانم دور شو....

او برای تحت تسلط درآوردن دیگران، به تحقیر و خواری آنان می‌پردازد. رغید در این داستان نمونه‌ی عالی برای شخصیت برتری‌طلب با انباشت عقده‌های درونی می‌باشد. تحقیر و بدزبانی نسبت به دیگران از جمله روش‌هایی است که شخصیت‌های برتری‌طلب برای تصعید و کنار آمدن با عقده‌های درونی خویش آن را به کار می‌برند تا برتری و سلطه‌ی خویش را نسبت به دیگران به اثبات برسانند. «در شخصیت‌های عصبی سلطه‌طلب، دو حس ۱. تحقیر دیگران ۲. تصور تحقیر خود از سوی دیگران وجود دارد. هرچه شخص عصبی‌تر باشد، تمایلات پرخاشگرانه و تحت تسلط گرفتن دیگران بیشتر می‌شود. او سعی می‌کند، دیگران را تحقیر کند تا کمتر احساس کند، دیگران او را حقیر می‌شمارند» (هورنای، ۱۳۶۳: ۱۰۰).

در قسمتی از داستان، امیر النیلی (دشمن وطن‌پرست رغید) به توصیف شخصیت رغید می‌پردازد: «رجالٌ مثله يرفضونَ الحوارَ معي أو الاعترافَ بإنسانيّتي، ولَن يرحمهم غيرَ شرائي بأيّ ثمنٍ... ذلك يضمنُ لهُ إِنِّي تحولتُ إلى تابعٍ.. تابعٌ باهظُ الثمنِ أو بخسُ الثمنِ.. لا يهْمُ.. تلك فوارقُ كمّية لا نوعيّة.. رجال كرهيد لا يرحيهم حتى أن يمدحهم شخص ما مجاناً... شراء الجميع ضروري، الأنصار والأعداء، النصير كي يتحول إلى عمي، والعدو كذلك» (السمان، ۲۰۰۲: ۱۵۷): مردانی مانند او از گفتگو با من و یا اعتراف به انسانیت من امتناع می‌ورزند، چیزی جز

خریدن من به هر قیمتی، برایشان سودمند نیست... این ضمانتی است که من تبدیل به یک دنباله‌رو شدم.. دنباله‌رویی گران یا ارزان... مهم نیست... این تفاوت‌ها کمی است و کیفی نیست.. مردانی مانند رغید تا کسی، آن‌ها را رایگان نستاید با او احساس راحتی نمی‌کنند... خریدن همه یاران و دشمنان واجب است تا دوست تبدیل به نابینا شود و دشمن نیز همچین».

در این قسمت، نویسنده به این ویژگی شخصیت‌های سلطه‌طلب اشاره می‌کند، این شخصیت‌ها زمانی «احساس امنیت و آرامش دارند که افرادی تحسین‌کننده و مطیع اطراف آن‌ها باشد» (هورنای، ۱۳۹۵: ۲۹۱)، امیر النیلی از جمله کسانی است که تحت سلطه رغید درنیامده است. همین مسأله باعث انزجار و خشم رغید از او و دوستانش می‌باشد. او در هر فرصتی برای نابودی یا تحت تسلط گرفتن آن‌ها استفاده می‌کند. امیر النیلی در گفتگویی درونی به صورت تک‌گویی، خصوصیات برتری‌طلبانه و سلطه‌گرانه رغید را کسانی که شبیه او هستند را به مخاطب عرضه می‌کند. رغید برای تحت تسلط قرار دادن دیگران، غیر از زور از ثروت خویش نیز استفاده می‌نماید، تا به هدف خود برسد. تسلط بر دیگران به معنای آزادی او برای انجام کارهایش می‌باشد.

۲-۴-۵. احتیاج شدید به موفقیت و برتری نسبت به دیگران

شخصیت‌های برتری‌طلب، احتیاج شدیدی به موفقیت و برتری نسبت به دیگران دارند. با توجه به موضوع داستان که شب میلیاردی است، هدف اصلی رغید الزهران از برگزاری این شب و صرف هزینه‌های گزاف برای آن، علاوه بر کسب ثروت، به رخ کشیدن موفقیت خویش به دیگران است. این بُعد از شخصیت او، در قسمتی از داستان، زمانی که با صخر الغنمالي - میلیاردی شبیه خود رغید - ملاقات می‌کند، روشن می‌گردد: «رغیدُ یستقبلُ الشیخَ صخر الغنمالي أَمَامَ مدخلِ القصرِ، رَغْمَ انزعاجِهِ مِنْ قامته المَدیدة، وهو یصافحُه، ویسیرُ إلى جانبِهِ نحوَ غَرفَةِ مَکتَبه... حَینَ یستقرانِ فوَقَ المقاعدِ الوُثیرَةِ ال (شسترفیلد)، یشهرُ رغیدُ سِیجارَةً بفخرٍ مِنْ یعلنُ عَن فحولَةِ ذَکَوتِهِ الثَریة، ویقابلُهُ الآخر بشهر سِبحَةِ تشعُ جواهر جَباها وذَهبَ خیوطها المَظهِمة بِالْماس» (السمان، ۲۰۰۲: ۶۷). «رغید علی رَغْم انزعاجِهِ از قد بلند شیخ صخر الغنمالي، در مقابل در ورودی قصر از او استقبال می‌کند و با او دست می‌دهد و به گوشه‌ای از اتاق کتابخانه‌اش به طرفش می‌رود... زمانی که بر صندلی‌های گرانبه‌قیمت چسترفیلد تکیه دادند، رغید برای نمایاندن ثروتمندی‌اش سیگاری روشن می‌کند و در مقابل او دیگری نیز تسبیحی که دانه‌های جواهر و نخ پوشیده از الماسش را نشان می‌دهد».

نویسنده برای تبیین شخصیت رغید، از شیوه بررسی کنش‌های شخصیت استفاده کرده است. در این

پاراگراف، رغید با شخصیتی سلطه طلب مانند خودش قرار ملاقات دارد. هر دوی این شخصیت ها تلاش می کنند تا با رفتار و نیز داشته های خویش، چون سیگار گران قیمت و یا تسییحی از جنس جواهرات و الماس برتری خویش را بر دیگری ثابت کنند. نویسنده از شکست در برابر این شخص و برادرش بسیار می ترسد: «هرول رغیدُ الی ساحرِه بعدَ المخابرةِ الهاتفیةِ المخیبةِ لآمالِه.

. أرحوُکَ، یا سیدی... أریڈ خرابَ دارِ العدوِّ الَّذی کنتُ أظنُّهُ صدیقاً... لا أریڈ شیئاً أكثرَ مما أریڈُ ذلک... أریڈُ خرابَ بیتِ صخرِ الغنمالي وشقیقَه» (همان: ۲۲۶): رغید بعد از تماس تلفنی ناامید کننده آرزوهایش به سوی جادوگرش دوید. از تو خواهش می کند، ای سرورم... می خواهم خانه دشمنم که او را دوست می پندارم، خراب شود... چیزی بیش از این نمی خواهم... می خواهم خانه صخر غنمالي و برادرش - هلال - خراب شود.

رغید، کارهای غیرقانونی، بی رحمانه و شنیع انسانی مرتکب می شود. او از انسان ها و عشق و علاقه به آن ها بیزار است. از سوی دیگر به خوبی می داند، برای پذیرش در جامعه انسانی، نیاز به برتری و موفقیت و نیز خوب نشان دادن خودش دارد. از این رو، به اعمالی چون ساخت مدرسه در کشور لبنان و یا کمک به جنگ زده ها می پردازد. در قسمتی از داستان این طرز فکر خود اشاره می کند: «کَی تظلُّ الأعمالُ تندفقُ یجب أن یحیی الناسُ. انتهى عصرُ الرجالِ الفاسدینِ أمثالِ صخر. سَیَکُونُ عَلَینَا مِنَ الآنَ فصاعداً أن نعاملَ وأمثالِ هلال... وذلك یتطلبُ صورةَ جدیدةٍ لشخصیتی... صورةَ الرجلِ المُحسنِ الشهمُ المحبوبُ...» (همان: ۷۳): برای این که کارها به جریان بیفتد، باید که مردم من را دوست بدانند. عصر انسان های فاسد مانند صخر تمام شده است. از الان باید با امثال هلال تعامل کنیم... آن نیاز به تصویر جدیدی از شخصیت من دارد... تصویر مردی نیکوکار و جوانمرد و محبوب...

رغید، خواهان موفقیت و نیز جلب توجه مردم است. زمانی که انسان های فاسدی چون صخر - یکی از شخصیت های منفی داستان - در رأس قدرت بودند و با اعمال زور و فساد می توانستند بر مردم غلبه داشته باشند، رغید از این شیوه بهره می برد. اما اکنون کسانی مانند هلال - که با مثبت نشان دادن شخصیت خویش سعی در جذب مردم دارد - در رأس توجه مردم هستند. رغید، با دورویی و تزویر سعی می کند تا محبت و توجه مردم را با اعمال انسانی به دست آورد. «وعلینا التفکیرُ بوسیلَةِ تلمیعِ صورتی أمانة... کأنَّ أقومُ بِعملِ انسانی ما نَخیطُه بِمالَةٍ دَعايَةٍ... کأنَّی أنقذُ امرأةً جمیلةً مِنَ الموتِ بِکُلِّ فروسیةٍ وشهامَةٍ... سنجدها و تنقدها...

. وعلینا تلمیعُ صورتی علی الصعیدِ العام.. العملي.. کأن نبی جامعاً نقدمه هدیةً لهم.. جامعٌ صغیرٌ فی المطار.. للمرة

الأولى مطار له جامعُه، يؤمُّه المصلون، لا سوقاً حرةً فقط، ومطعماً وبنكاً وغير ذلك من شؤون الدنيا الفانية... سجل الفكرتين عندك» (همان: ۷۳): باید فکری بکنیم تا با آن در برابرش بدرخشم.. مانند این که با کاری شرافتمندانه به چشمش مقدس شوم... این گونه که با قهرمانی و شجاعت زن جوانی را از مرگ نجات دهم... آن زن را پیدا خواهیم کرد و نجات خواهیم داد... باید در چشم مردم خوشنام شوم... عملاً... مثلاً مسجدی را بنا کرده و به آنان به عنوان هدیه تقدیم کردیم... مسجدی کوچک در فرودگاه.. برای اولین بار فرودگاه مسجدی دارد که نمازگزاران در آن نماز می خوانند، نه این که فقط بازاری آزاد یا رستوران و بانک و غیره برای کارهای دنیای فانی بسازیم.. این دو فکر را ثبت کن.

رغید، پیوسته دست به هر عملی می زند و هر فکری را از خاطر عبور می دهد و ثبت می کند تا چهره ای مثبت و نورانی در افکار عمومی داشته باشد. از جمله ساختن مسجد در فرودگاه ژنو و یا نجات زنی از مرگ، در برابر چشم همه، تا افکار عمومی و تبلیغات مدرن دنیا از او شخصیتی حافظ منافع بشریت بسازد. او نیاز دارد تا به موفقیت دست یابد و در مرکز توجه باشد. برگزاری شب میلاردی و جمع نمودن، ثروتمندان لبنان از گوشه و کنار دنیا نیز، از جمله اقدامات او برای کسب توجه و نیز موفقیت نسبت به دیگران است: «هذا عشائي الأخير قبل تنويعي غداً «ليلة المليار». قلبي ينبض فرحاً كقطار يركض مجنوناً في براري المجد والعظمة.. أنا رغيد الوحيد قصير القامة الخجول انتصرت» (همان: ۴۴۴): این شام آخر قبل از تاج گذاری فردا در شب میلاردی است. قلبم از شادی هم چون قطاری که دیوانه وار در دشت های بزرگوار و عظمت می دود؛ می تپد.. من رغید تنها، کوتاه قامت و خجالتی پیروز شدم.

از دیگر ویژگی های شخصیت برتری طلب در نظریه هورنای این است که او برای احساس برتری نسبت به دیگران به صورت ریاکارانه به کارهای خیرخواهانه می پردازد.

رغید الزهران دارای شخصیت برتری طلب در نظریه کارن هورنای است، این شخصیت از ناامنی، اضطراب و خصومت رنج می برد. این مسأله در قسمت های مختلف رفتاری این شخصیت مشخص است. او برای تصعید این ناامنی و اضطراب، به اقداماتی چون کمک به دیگران به صورت ریاکارانه دست می زند تا توجه دیگران را جلب نموده و مشکلات روانی خویش را تحمل نماید.

۲-۴-۶. اصالت منافع و بهره کشی از دیگران

در دنیای رغید، همه چیز بر حول و محور منافع و خواسته های او می چرخد. هر آنچه در راستای رفاه و امنیت بیشتر او باشد، اصالت دارد. او برای به دست آوردن دیگران، تلاش می کند. سعی می کند تا با بهره گیری از تمام امکانات خویش، آن چه را می خواهد به دست آورد.

رغید، دشمن دیرینه امیر النیلی می‌باشد، او از سال‌های دور، سعی می‌کند تا این شخص را به دست آورد. اما زمانی که نمی‌تواند به مقصود خویش برسد، هر آنچه اطراف این مرد وجود دارد و برایش ارزشمند است، را از او می‌گیرد. نسیم در گفتگویی درونی به کارهایی که رغید بر طبق نهاد و بدون توجه به فراخود انجام داده، اشاره می‌کند. کارهایی که بدون توجه به انسان‌های دیگر و تنها برای برطرف کردن عطش نهاد انجام داده است. «يقول نسيمُ إِنَّ رَغِيدَ غَارَهَا؟ وَعَجَبَ لَذلك؟ لَعَلَّهَا هي أَيْضاً عَجِبَتِ لِلأُمِّ... المسكينة.. إِنَّمَا لَا تَدْرِي إِنَّ جَسَدَهَا تَحَوَّلَ إِلَى سَاحَةِ مَعْرَكَةٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ رَجُلٍ آخَرٍ... لَعَلَّهَا لَا تَدْرِي أَنَّ وَالِدَهُ النُّحَاتِ مَفِيدُ النِّيلِي هُوَ صَاحِبُ تَمَالِ الْبِرْكَه... وَإِنَّهُ حَاوَلَ شَرَاءَ الْإِبْنِ بَعْدَ تَمَالِ الْأَبِ وَفَشَلَ... وَهِيَ هِيَ يَشْتَرِي الْمَرْأَةَ الَّتِي يُحِبُّ. وَالْقَرْشُ... لَقَدْ أَخْبَرْتَهُ بِالتَّائِيدِ إِنَّهُ هَدِيَّةٌ مِنْهُ، فَاشْتَرَاهُ لِيُؤَلِّمَهُ لَا لِيُكْرِمَهَا» (همان: ۱۵۶): نسیم می‌گوید که رغید با او عشق‌بازی کرده؟ این عجیب است؟ شاید او هم از این امر تعجب کرده است... بیچاره... نمی‌داند که بدنش، میدان جنگ میان او و مرد دیگری شده است... شاید او نمی‌داند که پدر مجسمه ساز او - مفید النیلی - صاحب اصلی مجسمه برکه است... او تلاش کرد بعد از خرید مجسمه پدر، پسرش را بخرد که شکست خورد... بنابراین زنی را که دوست داشت را خرید... و قرش، حتماً به او گفتم که این - قرش - هدیه ای از جانب او است، و آن را خرید تا امیر را آزار دهد نه این که آن زن را تکریم کند.

رغید، تنها برای دارایی‌ها و اموال خویش اصالت قائل است و همین امر باعث می‌گردد با وجود ثروت و پول زیاد، به دزدی بپردازد. از دیدگاه این تیپ شخصیتی، دزدی و انجام کارهای ضد بشری و بر ضد قانون و اخلاقیات، نوعی سرگرمی است و با روحیه او همخوانی دارد. در جایی دیگر از رمان هنگامی که رغید پس از ملاقات با صخر الغنمالي از جیب او چیزی می‌دزدد و به ندیم، خدمتکار رغید نشان می‌دهد، ندیم از این دزدی شگفت‌زده نمی‌شود. می‌داند همه چیز در خانه رغید دزدی است. «رَغِيدُ يَتَنَهَّدُ بَارْتِيَا حٍ وَيَخْرُجُ مِنْ جَيْبِهِ سَبْحَةَ الشَّيْخِ صَخْرٍ وَيَقُولُ مُنْتَصِراً: صَادَرْتُهَا... أُمْتُهَا... نَدِيمٌ لَا يَدْهَشُ لِلسَّرِقَةِ. يَعْرِفُ هَوَايَتَهُ هَذِهِ، وَقَدْ شَاهَدَ مَجْمُوعَتَهُ الْفَاخِرَةَ مِنْهَا... وَكَلَّهَا مَسْرُوقٌ...» (همان: ۷۱): رغید نفس آرامی کشید و از جیبش تسبیح شیخ صخر را در آورد و پیروزمندانه گفت: مصادره‌اش کردم.. قصدش کردم.. ندیم از این دزدی شگفت‌زده نشد. زیرا می‌داند که این مسأله، سرگرمی اوست، و کلکسیون بزرگ از این سرگرمی‌ها را دیده است.. و همه‌اش دزدی است....

از سوی دیگر در کنار این رفتارهای نابهنجار اجتماعی، رغید به گونه‌ای با زیردستان خویش رفتار می‌کند که نوعی از خودبیگانگی و گمگشتگی به آنان القا می‌نماید. این مسأله در رفتارهای ندیم که

مدت‌ها با این شخصیت برتری طلب زندگی کرده و به عنوان پیشکار با او همراه بوده، مشاهده می‌شود. ندیم، به قدری وابستگی شخصیت به رغید پیدا کرده که در حضور رغید نه سیگار می‌کشد نه دزدی می‌کند و نه با زنان رابطه دارد. او تمام زندگی‌اش را وقف اوامر رغید می‌کند. وقتی او با رغید است و نه زنی دارد و نه موضعی اخلاقی در برابر کارهایی که رغید از او می‌خواهد: «بل إنه یمارس ذلك بنفسه حين یغیب رغید عن المسرح... فی حضور رغید لایدخن السیجار ولا یسرق (المسباح) ولا یغازل النساء، وإنما تتعطل حیاته ویتکرس وجوده لأداء أیة خدمة له... سيطرته علیه مطلقة... مع رغید لا هم له غیر إرضائه.. لا زوجة له، لا موقف أخلاقياً من الأشياء» (همان: ۷۱): بلکه او خودش هنگامی که رغید در صحنه غایب است این کار را انجام می‌دهد... در حضور رغید سیگار نمی‌کشد ... و (تسیح ها را) نمی‌دزد و با زنان عشق بازی نمی‌کند، زندگی‌اش را تعطیل و وجودش را برای انجام هر خدمتی برای او اختصاص می‌دهد... سلطه‌اش بر او به صورت مطلق است.. همراه با رغید هیچ انگیزه‌ای غیر از رضایت او ندارد.. هیچ زنی ندارد... هیچ موضع‌گیری اخلاقی در مورد اشیاء ندارد..

رغید از هر چیزی و هر انسانی برای منافع خویش سود می‌برد. سعی می‌کند تا آن‌ها را برای اهداف خویش به کار گیرد. «شخص پرخاشگر و سلطه‌طلب، پیوسته در پی استثمار و فریب دیگران است. چنین فردی، از هر موقعیت و رابطه‌ای، در راستای عواید خویش سود می‌برد. این سود و بهره نیز فرقی نمی‌کند، پول، قدرت، موقعیت و یا هر چیز دیگری باشد» (هورنای، ۱۳۶۳: ۵۸).

۳. نتیجه‌گیری

بررسی داستان لیلة الملیار مشخص می‌کند که شاخصه‌های شخص برتری طلب (پرخاشگر) در شخصیت رغید الزهران به عنوان شخصیت منفی داستان به شکل ملموسی وجود دارد. نویسنده، با بهره‌گیری از شیوه‌های شخصیت‌پردازی چون به کارگیری گفتگوها به شکل تگ‌گویی و یا گفتگوی فعال و نیز کنش قهرمان به ویژگی‌های شخصیتی رغید الزهران پردازد.

او از جمله شخصیت‌های وطن‌فروش داستان لیلة الملیار است که با فروش اسلحه به ائتلاف‌ها و گروهک‌های موجود در لبنان، ثروت هنگفتی را به دست آورده است. این شخصیت، ترس شدیدی از انسان‌های اطراف خویش دارد و نسبت به دیگران بسیار بی‌اعتماد است. در قلعه‌ای نفوذناپذیر و طلایی زندگی می‌کند. در این قلعه، تمام امکانات رفاهی و امنیتی خود را تهیه دیده است. او، هیچ عشق و علاقه‌ای، نسبت به انسان‌ها و روابط انسانی ندارد. ترجیح می‌دهد، به جای ازدواج و ارتباط عمیق با یک

انسان، پیوسته به بهره‌کشی از زنان زیردست و نیز همسران کارکنان خویش پردازد. بی‌رحمی و نداشتن احساسات انسانی، در این شخصیت بارز است. او، به فردی که یک کلیه خود را به او داده بود، بسیار بی‌رحمانه رفتار می‌کند و شاهد مرگ او می‌باشد. تمام کسانی که بر علیه او حرکت کنند، فرمان قتل آن‌ها را صادر می‌کند. صحنه مرگ دشمنان خود را بارها و بارها مشاهده می‌نماید و می‌خندد.

به دلیل عقده‌های روانی و نیز تثبیت اضطراب اساسی در این شخصیت، او پیوسته تلاش می‌کند تا دیگران تحت تسلط خویش درآورد. تنها انسان‌هایی که او را تأیید و تحسین می‌کنند، در اطرافش قرار دارند. با این همه، رفتارهای عصبی گونه‌ی رغید در داستان به تصویر کشیده شده است، او نسبت به قدرت گرفتن دیگران، در برابر خود، بسیار هراسان می‌گردد. تمام امکانات مالی، روانی، خرافی و قدرت خویش را به کار می‌گیرد تا کسانی که در اطرافش هستند و دشمنانش را تحت تسلط خویش و پیرو خود کند. او با زور و تزویر، سعی می‌کند در کنار اقدامات ضد بشری خود، اقدامات انسان دوستانه چون نجات جنگ‌زده و نیز ساختن مدرسه و مسجد انجام دهد تا چهره‌ای موفق و برتر در افکار عمومی باشد. در اندیشه رغید، تنها منافع و مصالح او اهمیت دارد و در مرکز توجه است.

تجربه زیسته رغید الزهران و بحران‌های متعدد زندگی او عاملی بسیار تأثیرگذار در شکل‌گیری شخصیت او می‌باشد. تک‌گویی روایی که حاصل ترس از مواجهه با جامعه بیرونی است از علائم بارز این روان رنجوری است که در بخش‌های مختلف روایت مشاهده می‌شود. در این میان اضطراب ناشی از شرایط بد زندگی از مهمترین عوامل در شکل‌گیری شخصیت روان رنجور او است.

کتابنامه

- جابر، عبدالحمید (۱۹۸۶). نظریات الشخصية (البناء، الدینامیات، النمو، طرق البحث). القاهرة: دارالنهضة العربية.
- دارابی، جعفر (۱۳۸۸). نظریه‌های روان‌شناسی شخصیت (رویکرد مقایسه‌ای). تهران: آبیژ.
- رجایی، نجمه (۱۳۸۱). اسطوره‌رهای. انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد.
- السمان، غادة (۲۰۰۲). ليلة المليار. بيروت: منشورات غادة السمان.
- سیاسی، علی اکبر (۱۳۷۴). نظریه‌های شخصیت. تهران: دانشگاه تهران.
- عافل، فاخر (۱۹۷۸). مدارس، علم النفس. بيروت: دارالعلم للملایین للنشر.
- عمارة، محمد علی (۲۰۰۸). برامج علاجية لخفض مستوى السلوك العدواني لدي المراهقين. الإسكندرية: المكتب الجامعي الحديث.
- قدور، محمد (۲۰۰۵). رسالة لشخصية المتصنعة و علاقتها بالحاجة إلى الحب، مذكرة لنيل درجة الماجستير، جامعة بغداد.

ولز، هاری ک (۱۳۵۶). بررسی انتقادی روانکاوی، از فروید تا فروم. ترجمه مصطفی مفیدی. تهران: انتشارات امیرکبیر.

هورنای، کارن (۱۳۶۳). تضادهای درونی ما. ترجمه محمد جعفر مصفا. تهران: بهجت.

هورنای، کارن (۱۳۸۱). عصبانی های عصر ما. ترجمه ابراهیم خواجه نوری. تهران: شرق.

هورنای، کارن (۱۳۹۵). عصبیت و رشد آدمی. ترجمه محمد جعفر مصفا. تهران: بهجت.

هول و کالفن و جاردنز لندزی (۱۹۷۸). نظریات الشخصية. مترجم: احمد فرج و لطفی فطیم. القاهرة: مكتب الأنجلو المصرية.

References

Jaber, A. (1986). Personal theories (construction, dynamics, growth, research methods). Cairo: Arab Renaissance House. (In Arabic).

Darabi, J. (2009). Psychological theories of personality (comparative approach). Tehran: Aizh . (In Persian).

Rajaei, N. (2002). The myth of liberation. Publications of Ferdowsi University of Mashhad. . (In Persian).

Al-Samman, Gh. (2002). Billion night. Beirut: Ghada Al-Samman Publications. (In Arabic).

Siasi, A. (1995). Personality theory. Tehran: University of Tehran. (In Persian).

Aghel, F. (1978). Schools, psychology. Beirut: Dar Al-elm for millions for publishing. (In Arabic).

Emara, M. (2008). Treatment programs to reduce the level of aggressive behavior among adolescents. Alexandria: The Modern University Office. (In Arabic).

Kaddour, M. (2005). A message to the pretended personality and its relationship to the need for love, a thesis for obtaining a master's degree. University of Baghdad. . (In Arabic).

Wells, H. (1977). A critical review of psychoanalysis, from Freud to Fromm. Translated by Mustafa Mofidi. Tehran: Amir Kabir Publications. (In Persian).

Horney, K. (1984). Our Inner Conflicts. . Translated by; Mosafa.M. Tehran: Behjat. (In Persian).

Horney, K. (2002). The neurotic of our time. Translated by khage noori. E. Tehran: shargh. (In Persian).

Horney, K. (2016). *Neurosis and Human Growth*. Translated by; Mosafa.M. Tehran: Behjat. (In Persian).

Hall, C. & Lindsey, G. (1978). *personality theories*. Translated by; Ahmed Farag and Lotfi Fatim. Cairo: Anglo-Egyptian Office. (In Arabic).